

Az Országos Találmányi Hivatal elvi döntéseinek hatálya

Az újításokról és találmányokról szóló 29/1959. (V. 10.) Korm. számú rendelet 21. § c) pontja kimondja, hogy az Országos Találmányi Hivatal, mint az újítói és feltalálói tevékenység fő elvi kérdéseinek központi állami irányító szerve, elvi kérdésekben a minisztériumok és az országos hatáskörű szervek megkeresésére véleményt nyilvánít, illetve a jogegység biztosítása céljából — a bíróságokat kivéve — az összes szervekre kötelező elvi döntéseket hoz, a Szakszervezetek Országos Tanácsa és az érdekelt miniszter véleményének előzetes kikérése után. A bíróságokat is kötelező elvi döntések meghozatalánál a Legfelsőbb Bírósággal együttműködik és a Legfelsőbb Bíróság Elnökénél kezdeményezi ilyen elvi döntések hozatalát.

Az idézett jogszabályi rendelkezés célja biztosítani a jogszabály egységes értelmezését és alkalmazását azokban a kérdésekben is, amelyekre vonatkozóan egyértelmű jogszabályi rendelkezés ugyan nem található, a helyes megoldást azonban a jogszabály egészéből és az egyes rendelkezések szelleméből meg lehet állapítani.

Az Országos Találmányi Hivatal az idézett jogszabályt megelőző időben is rendelkezett azzal a joggal, hogy elvi döntéseket hozzon, azonban csak a 29/1959. (V. 10.) Korm. számú rendelet jogosította fel arra, hogy a bíróságokat is kötelező elvi döntések meghozatalánál a Legfelsőbb Bírósággal együttműködjön. Nyilvánvaló ugyanis, hogy olyan megoldás mellett, amikor az újításokkal és találmányokkal kapcsolatos viták jelentős része bírói hatáskörben nyer elbírálást, biztosítani kell, hogy az államigazgatási szervek és a bíróságok a rendelkezések alkalmazása során azonos gyakorlatot folytassanak.

Napjainkig az OTH nyolc elvi döntést adott ki. Az elvi döntések többsége a szerzői tanúsítványos rendszer idején kelt, illetőleg a szerzői tanúsítványos rendszer megszüntetésével kapcsolatos kérdéseket rendezi. Egyeseknek talán úgy tűnik, hogy a szerzői tanúsítványos ügyekkel kapcsolatos elvi döntések elavultak, azonban tény, hogy a jogszabályi rendelkezések következtében kivételesen ezek még ma is alkalmazhatók, jelentőségük azonban csökkent, alkalmazásukra a gyakorlatban ma már ritkán kerül sor.

Nagyobb érdeklődésre tarthat számot a 7. és a 8. számú elvi döntés. A 7. számú elvi döntés kimondja, hogy a dolgozók társadalombiztosításáról szóló 1958. évi 40. számú törvényerejű rendelet és a 67/1958. (XII. 24.) Korm. számú rendelet végrehajtásáról kiadott 5/1959. (V. 8.) Mü. M. számú rendelet 178. § (3) bekezdés a) pontja értelmében az 500,— Ft-os határösszeg szempontjából az újítási és feltalálói díjakon kívül figyelmen kívül kell hagyni a 29/1959. (V. 10.) Korm. számú rendelet 17. §-ában említett közreműködői díjakat, a 16. § (6) bekezdésében említett költségeket és munkadíjakat, a 8. § (8) bekezdés szerinti megbízás alapján készített rajzokért és tervekért kifizetett díjakat, a 8. § (2) bekezdés c) pontja alapján a kísérletezésben, illetve a 8. § (4) bekezdés d) pontja alapján a megvalósításban résztvevő (újító, feltaláló) részére adott ellenszolgáltatást és végül a 9. § (4) és (5) bekezdéseiben említett tapasztalatcsere díjat is.

Röviden szólva tehát az említett díjak az 500,— Ft-os határösszeg megállapításánál nem vehetők figyelembe. Ezzel az elvi döntéssel a már nyugállományban levő, de rendkívül nagy szakmai tapasztalattal rendelkező és értékes alkotásokat létrehozó újítók és feltalálók nehézségeit sikerült rendezni.

A 8. számú elvi döntés az egyes munkák elvégzésének gazdaságosabbá, pontosabbá tételére alkalmas

tervezési, számítási, szervezési táblázatok, tolotáblázatok, szabályok vagy segédletek és hasonló jellegű egyéb sokszorosított vagy sokszorosítás útján terjeszthető művek kérdésével foglalkozik és kimondja, hogy amennyiben szerzőjük ezeket nem a szerzői jog keretében értékesíti, hanem újításként, akkor a párhuzamos elbírálás és díjazás elkerülése érdekében az a felsőbb szerv köteles azt központilag elbírálni, amelynek felügyeleti területén az újítás megvalósítható. Emellett az elvi döntés az ilyen esetekben célszerű eljárás szabályokat is tartalmazza.

Több oldalról felmerült az a kérdés, hogy az Országos Találmányi Hivatal elvi döntései meddig maradnak hatályban?

Az elvi döntések sorsa különböző lehet. Előfordulhat, hogy egyes elvi döntések a jogalkotás során mint új rendelkezések kerülnek be a jogszabályba. Más elvi döntéseket a gyakorlat kívánalmainak megfelelően vissza is lehet vonni. Általában azonban az elvi döntéseket mindaddig alkalmazni kell, amíg azokat a jogszabályok alkalmazzák, amelyeknek kiegészítésére az elvi döntést az Országos Találmányi Hivatal kiadta. A kidolgozás alatt levő újítási jogszabály tervezete olyan rendelkezést irányoz elő, amely a gyakorlatban feleslegessé teszi a szerzői tanúsítványokkal kapcsolatos elvi döntések alkalmazását. Ennek bekövetkeztekor az Országos Találmányi Hivatal közölni fogja, hogy mely elvi döntései veszítették hatályukat.

Jelenleg az Országos Találmányi Hivatal által kiadott mind a nyolc elvi döntés hatályban van, azok mindegyikét alkalmazni kell a gyakorlati munkában.

Az elvi döntések vizsgálatakor is kitűnik, hogy az utóbbi évek jogfejlődése során az egymást követő jogszabályok, milyen sokat javítottak a jogterület rendezettségén. Az említett nyolc elvi döntés közül hat 1957-ben jelent meg, 1959-től mindössze két elvi döntés kiadására volt szükség.

A teljesség kedvéért meg kell említenünk, hogy mindezekig nem került sor arra, hogy az OTH a Legfelsőbb Bíróság Elnökénél kezdeményezzen elvi döntést. Ez nem azt jelenti, hogy az egységes gyakorlat kialakításában nincs együttműködés a Legfelsőbb Bíróság és az OTH között. Éppen ellenkezőleg, ez az együttműködés folyamatos és kiterjed az újítói és feltalálói mozgalommal kapcsolatos összes kérdésekre. Ezideig azonban közös tanácskozásokon, fellebbezés folytán a Legfelsőbb Bíróság elé került konkrét ügyekben hozott állásfoglalásokon és törvényességi óvás folytán hozott döntéseken keresztül az egységes bírói gyakorlatot sikerült biztosítani, így az idézett jogszabályi hely szerinti elvi döntés meghozatala nem mutatkozott szükségesnek.

Az elmúlt évek tapasztalatai bebizonyították, hogy az Országos Találmányi Hivatalnak az elvi döntések kiadására vonatkozó törvényes joga és annak gyakorlása hasznosnak bizonyult jónéhány olyan kérdést oldott meg, ami az újítói és feltalálói mozgalom egészét érintette. Kívánatos tehát, hogy az említett jog fenntartásával a jövőben is lehetőség legyen a gyakorlat egységének biztosítására.

Ezt a célt azonban csak akkor lehet elérni, ha az újításokkal és találmányokkal foglalkozó szervek, de maguk az újítók és feltalálók is felhívják az OTH figyelmét azokra a kérdésekre, amelyek elvi döntés kiadását teszik indokolttá.

Dr. Pusztai Gyula

Dr. Pusztai Gyula
18. sz. 963. rész 25